

ÕPILASSÕBRALIKUMA KOOLI JA KOOLISÕBRALIKUMA ÜHISKONNA NIMEL

Täna on Eestimaa õpetajate meeled lootusrikkalt kongressilainel. Rakverlased lähetasid oma kolleegidest delegaatide hulgas sinna ka Kadrina EPT juhataja Enno Põllu.

Üha aktuaalsemalt kõlab praegu koostööpedagoogika kontseptsioon. Kool tunnetab rohkem kui kunagi varem vajakajäämisi ühiskonna poolelt. Ühiskonna koolisõbralikkus — milles see ikkagi väljendub? ...

Aga konkreetset Kadrinas?

Niisugustele küsimustele palusime enne kongressile sõitu vastata ENNO PÕLLUL, mehel, keda võib samavõrd koolimeheks kui tootmisjuhiks pidada.

«S ee on võrdlemisi lai probleem.

Mina olen keerulise ülesande mõistmiseks püüdnud seda endale ja kolleegidele lihtsamaks teha: lahutada üksikuteks elementideks ja lülideks. Et sellest siis jälle tervikut teha.

Me oleme liiga kinni tänapäevas, ei näe alati seda üksikut tervikus. Möödanikut ei saa üle vaadata ega arvata, et ainult nii on hea, nagu praegu teeme. Mõelgem ka, kuidas oli varem. Kas see, mis oli hea, ei peaks jätkuma — nüüd juba uuel tasandil, ajakohaselt.

Kuidas vanasti oli? Vald pidi toime tulema kõigi oma probleemidega, oli siis tege- mist tohterdamise, koolihari- duse andmise või kultuurielu edendamise. Praegu oleme olukorras, kus peaksime samad ülesanded suutma lahenda ühe rajooni, regiooni, ettevõtte või majandi ulatuses.

Meie soov ja mõte ongi selles suunas liikunud. Oleme Kadrina Keskkooli suhtes nagu regiooni rollis — keegi pidi ju selle ülesande kanda võtma.

Kooli suhtes on praegu ka- besuguseid arvamusi (kuigi probleem on ühine):

• kooli on vaja aidata, toeta- da;

• anda kool kohustuslikus korras kellelegi majandada.

Meie oleme vabariiklikule ATK-le teinud niisuguse ette- paneku, et saada kool ettevõtte majandamiseks. Lõppude lõ- puks tuleb ju sealt kaader meie regioonile.

Osa juhtidest — just tipp- juhtidest ja nende asetäitjatest — aga arvab: miks peaks koo- liga niiviisi tegelema. Selleks on ju praegu eraldi riiklik süsteem ja kooliasjad jäägu ikka selle mureks. Niisugused juhid ei taha kooliga tegelda, nad on raamidesse surutuga

Koostööpedagoogikast tootmisjuhi pilguga

harjunud, ei näe probleemi tervikuna.

Aga kust tuleb see inimene, kes töötab meil täna, hakkab tööle homme ja ülehomme? Kust tuleb inimene, kes on suuteline aja uuendamisnõu- dega kaasas käima? Kas me pärast äkki ei märka, et seda inimest polegi, kui me ise kaasa ei aita?

Võiks küsida ka teisiti: miks pole paljudes inimestes ko- dutunnet? Miks on nii palju ükskõiksust, tarbijamentalitee- ti? Miks?

Sest nõrgaks kipub jääma see otsene seos, mis algab ko-

dust. Mis peab kodutunnetuse kaudu ja kooli abiga jõudma kodupaiga tunnetuseni, enese ja oma osa tunnetuseni sel- les paigas. Töövajaduse mõist- miseni, sest tööta ei tule mi- dagi. Sellepärast on vaja koo- liga tegelda, et noor hiljem kodukohast eemale ei hoiaks.

Teiseks. Tootmine on mõel- damatu teaduseta, teisiti ei lahenda me praegu püstita- tud kiirendusülesannet. Et tootmine teadusele lähemale jõuaks, ei saa me koolietappi vahele jätta. Kaoks terviklik- kuse tunne. Siit tuleb jällegi otsevajadus kooliga tegelda. Et jõuda tulemusteni, mis meid rahuldavad.

Kuidas seda kõike siiski terviklikult realiseerida? Kui-

UTES majandamistingimuste- on kahjuks tunne, et pal- judele küsimustele ei tulda vastust otsima inimeste käest, kes nendega iga päev rinnut- si. Küsitakse küll: miks ette- võtte ei tee, miks ettevõtte ei ta- ha? Meie tahtmised sõltuvad majanduslikust tegevusest, sa- mas ei taha me aga olla ühe- päevaperemehed. Uus majan- dussituatsioon jätab selguse- tuks, kuidas kujunevad lood kooliga. Majanduslikus mõttes on kooli vajaduste kattealli- kaks ülelaanilised akumulat- sioonivahendid, mis moodus- tuvad ettevõtte kasumist. Praegu näeme kahjuks mit- meid sanktsioone, mis mõju- tavad kasumi suurst. Majan- dusnormide rikkumise korral maksame riigieelarvesse trah- ve (arvatakse kasumist maha). Sõnades soodustatakse omal jõul ehitamist, toetust on aga vähe. Kvartaliplaaniga jänni- jäämise või objekti mitte- tähtaegse käikuandmise puhul maksame trahve.

Trahvid olgu nendele, kes midagi ei tee. Meie ehitame (ka kooli) ju endale. Juba 1979. aastast töötame selle nimel, et kaader kinnistuks. Koolil oli vaja õppebaasi. Siit tek- kiski idee, et töö- ja kutseõpe- tuse kabinetid võiksid olla ühised. Alustasime klassidest (kuueaastaste koolitulekul olid neil juba normaalsed olud), jättes aega kutse- ja tööõpe- tusküsimuste käärimiseks. Val- mimas on aulakompleks ning ehituse kolmandas järgus pro- jekteeritakse töö- ja kutseõpe kabinetite. Niiviisi oleme võt- nud endale maksimaalsed ülesanded. Kui aga omaehitust materjalidega ei kaeta, on kvartaliplaan mittetäitmise korral kohe trahv peal.

See tõmbab tööhoogu taga- si. Jääb mulje, nagu me ei tahakski ehitada ning meie töölepanemiseks otsitakse või- malusi. Peaksime ikka selgeks tegema, mida me sellega kok- kuvõttes taotleme.

Kooliküsimuse normaalseks lahendamiseks on tarvis, et saaksime kiiremini selgeks, milliseks kujuneb olukord praeguses majandamismehha- nismis.

Me õpime praegu uues olu- korras elama, töötama uutes oludes. Sellist kooli, nagu nä- ha tahame, mujal pole ja la- hendusi tuleb alles leida. Mis- suguste raskustega, see on iseasi. Tuleb vastu pidada, ega elu pingsuse langust ta- sugi oodata. Ja miks peaks kool olema viletsam, kui on teda ümbritsevad majandid, ettevõtted? Samuti ei tasu oodata, et keegi teine peaks tulema meie lastega tegele- ma.»

Kirja pani Helgi PAJO
Enno KAPSTASE foto